

האזינו!
 ברשת ג'
 ביום העצמאות
 11.5.78
 מתשע בערב ועד אחת אחר חצות
 "היום אני שמח"
 מסיבה רדיופונית עם:
 להיטי זהב, שעשועונים ומערכונים
 ועשרות פרסים משגעים!
 בגדי ים דיוה
 יצרני בגדי ים-דיוה ובגדי ים פייר קרדן-פריז
 אריות שי של: בשם ותכשירי טיפוח; אד ג'יו
 אפטר שייב וסבון; בוגרט
 או דה טואלט וסבון; ארפז'
 מתנת חברת מ. קליפר
 חולצות אופנות
 נייבה
 יצרני ויצואני "אפנת הנשים היפות"
 ועלי "קוויקרס"
 עם סמל הנער הגולש על "סקט בורד" מתנת ועלי אלים
 ועלי מרנו הנעליים "הולכות" עם כל שגעון אפנתי
 נעלי מרנו יצרני נעליים, סנדלים וקבקים לנשים
 אלעזר ושות' פרסומאים בע"מ

(המשך ממחזור 13)
 של טרור פנימי, של בודשת פוליטית ושל מחנות-יריכוז — לפחות לא כלפי היהודים. כשנתחשקו הראשונה שיה לא חלו שינויים משמעותיים במישור הפנימי כי מדינה.

(כאשר הגיע הטלר לשילטון, השתנה הכל בן-לילה. השינוי בוצע בדרך פשוטה: הרמן גרינג העניק לרבבות הבריגונים של פלוגות-הסער מעמד של "שוטר-עזר", ובכך התחיל מישור מחרד של טרור, עיניים ומחנות-יריכוז. משהו דומה אירע לפניכן באיטליה, עם עליית מוסוליני לשילטון.)

למרות המהפך כתבתי כי הקיץ הקץ על "הרפובליקה הווימארית" הישראלית. הוספתי שאין פירוש הדבר שעלה לשילטון מישור פאשיסטי. כיום, כעבור שנה, אני סבור כי שתי הקביעות היו נכונות.

אבל...

הייתי מועת בתפקידי אילו סיימתי את התשובה כאן. אבל יש שתי נקודות, שאסור להתעלם מהם, והקשורות זו בזו. ראשית, אנו עומדים רק בראשיתו של תהליך, העלול לשנות את כיוונו בהמשך הדרך.

שנית, אף כי תנועת-החרות ומנהיגיה העליון בודאי אינם פאשיסטים, יש בתנועה ומחוצה לה אלמנטים שניתן בהחלט להגידם כפאשיסטים — הדיינו, כבעלי גוון פאשיסטי מובהק.

שתי הנקודות ראויות לתשומת לב, ומחייבים עמידה מתמדת על המישור.

מבשרי רעות

ורם כה, באשר לתהליך, בכמה משפטי-חיינו מתקדם תהליך הדרגתי של הידוק הברגים, המבשר רעות.

דוגמה לכך היא המרחש במערכת החינוך. אין דברים דרמטיים. אבל יש תהליך איטי, רצוף, עיקבי של כפיית המיסטיקה הדתית-לאומנית על בית-הספר. תוך דור אחד ייעלם מבית-הספר הישראלי כל שריד של מחשבה רציונלית, הומאניסטית, ליברלית.

התהליך גדול יותר במערכת התיקשורת הממלכתית. עם כניסתם של הקומוסארים החדשים, הבני הגת הפרופסור ראובן ריון, לרשות השידור, מתהדקים הברגים במהירות. כאן יש התפתחות שמגמתה בודדה: מונופולוויזיה של התיקן שורת במסגרת מיניסטריון-יתע' מונה סמוי.

הדבר קשה יותר לביצוע בעיתונות הכתובה. אך כאשר תובע הרמטכ"ל כי אמתימדה היחידה לפירסום ידיעה תהיה יכולתה לשמח או לא לשמח את לב הערבים, וכאשר תישר של הליכווד מציע להנהיג רישוי של עיתונאים, יש בכך מאותות הזמן.

מגמות כאלה קיימות בשטחים רבים, אך הן רחוקות עדיין ממימוש. ייתכן מאד כי הנוגדנים בגוף הלאומי הם חזקים די צורכם, וכי המגמות האלה תיעצרנה בראי שית דרכן.

אך הדבר מחייב עמידה מתמדת על המישור, מעין עיקוב מתמיד אחריו מודר-המגמות-הפאשיסטיות.

פאשיזם ישראלי

עומת מגמות סמויות אלה, יש תופעות פאשיסטיות ופאשיסטיות גלויות בזירה הפוליטית הישראלית. בצורת קבור צות רעיונית, אישים ואידיאולוגיות.

גם כאן יש להיזהר בהגדרות. המיבחן צריך להיות אובייקטיבי ככל האפשר. הייתי מציע להשתמש בסממנים שמנתי לעיל (או ברשימה אלטרנטיבית, אם רוצה משהו להוסיף, לגרוע או לשנות), כדי לבחון כל תופעה לגופה. האם יש בה כל הסממנים האלה?

נקה את הרב מהנא והחבורת הסידיו. כאן אין כל ספק. הם מצי' טיינים בכל התכונות המנויות. אפשר לומר: זהו הפאשיזם הישראלי בהתגלמותו.

במגוון אחר מופיעות התכונות האלה באישים כמו אורי-צבי גרינברג, ישראל אלדר (שיב) וגואולה כהן, וכנראה גם משה שמיר. זה האחרון מדגים כלל ישן: שקל מאד לאנשים בעלי אופי מסויים לעבור מקומוניזם לפאשיזם. (כאשר הגיעו הנאצים לשילטון, ציווה הגאוליטר של ברלין, יוהן גבלס, לקבל בלי בעיות לשר רות פלוגות-הסער כל קומוניסט המבקש זאת, אך לא לקבל אף סוציאלי-דמוקרט אחד. הוא סבר כי תכונות-האופי של הסידריסטאלין מאימות לתנועת היטלר יותר מאשר התכונות של איש המרכז המתון.)

אלדר הטיף במשך שנים לשילטון של "באריים", להבדיל משילטון ה"נבחרים". הוא סוגד לאלימות. הוא דוגל במושגים פאשיסטיים מובהקים כמו "מרחב-מחיה", ושואף להקמת "מלכות-ישראל" מהילוס עד הפרת — חזון של רייך ישראלי. כאן הוא נפגש, באורח מזור, עם אנשים שהגיעו לאותה נקודה מן הכיוון ההפוך — הכני ענים, הדוגלים בשילטון עברי ב"ארץ עבר", עד הפרת ומעבר לו, תוך הכחשת עצם קיומן וזכויותיהן של אומות ערביות.

יותר קשה להניע להגדרה מדוייקת של התנועה העממית הקרדי ייה "גיש אמנוים". האם היא פאי שיסמית?

הגוש הוא לאומני-קיצוני. הוא מתכחש במפורש לזכויות הערבים, ולא רק בארץ-ישראל, "ההיסטורית", האידיאולוגיה שלו היא מיסטיה. הדתית-לאומנית, והוא חדר אמונה כי עם ישראל הוא עס-נבחר ועס-סגולה, מרומם מכל העמים. באידיאולוגיה הזאת אין מקום לאדם כערך עליון. הגוש הפר בהכרה מלאה את החוק, וכופר בהחלט בזכותו של הרוב להטיל עליו את מרותו. יחסו למיעוטים נהגלה בקריית-ארבע ובמ קומות אחרים. הוא מוכן להפעיל אלימות ככל הדרוש להגשמת מטרותיו.

מכל הבחינות האלה מהווה הגוש תנועה פאשיסטית קלאסית. אם נותר לי ספק ביחס להגדרה זו, הרי היא נובעת מאי-הבהירות לגבי יחס הגוש למתנגדיו בציבור היהודי. עד כה לא הפעיל נגדם אלימות, ואין הוא מטיף למישור של מחנות-יריכוז. ייתכן שזהו מחדל הנובע רק מחולשתו של הגוש, המהווה עדיין תנועה-שוליים קולנית, ואולי זה מעיד רק על תיחכום תעמולתי. ייתכן שגם מבחינה זו היה הגוש מקבל ציביון פאשיסטי מובהק. אילו הגיע לשילטון.

אך נדמה לי שיש כאן מקום די ספק.

יש בשפע

מ כל זה ניתן היה לקבל את הרושם כי הפאשיזם הישראלי, במידה שהוא קיים בכלל, הוא תופעה שולית, חסרת חשיבות ובלתי-מסוכנת.

מסקנה זו אינה נכונה, והיא מסוכנת ביותר.

הממדים הקטנים של הקבוצות, שנוסף מהן ריח פאשיסטי, מטעים, יש בציבור מיספר גדול מאד של פרטים, שהם פאשיסטיים מובהקים, אף כי אינם מדעיים לכך. די לעיין במדורי המיכתבים של עיתונים כמו מעריב וידיעות אחרונות, ואף של הארץ, כדי להיווכח כי מיספר מפתיע מהם הם פאשיסטיים מובהקים, בתוכנם ובסיגי-גונם. הוא הדין לגבי רבים מאד מן המטלפנים לתחנות-השידור, בתוכניות ה' מיועדות לכך.

אנשים מסוג זה אינם חסרים בתנועת-החרות, ומעניקים לאיפעם טעם-ליואי פאי שיסטיא להתבטאויות הדרגים הנמוכים בהם פזורים בכל רחבי המערכת הפוליטית.

חשוב גם לציין כי כל הקבוצות הפאשיסטיות והכימעות-פאשיסטי' טיות נהנות ממיומן נריב מרדו אי לייזהן בארץ ובפזורה היהודית. גם זוהי תופעה חשובה ואופיינית.

יתכן שהחסרות תכונה אחת מן הסממנים המאפיינים את הפאשיזם, כל התנועת הפאשיסטיות המוכרות נהנו מתמיכת אילי-הון, היטלר הגיע לשילטון רק אחרי שכרת ברית סודית עם ראשי הון הגדול הגרמני, ולפני כן נהנה מתמיכתם של כמה אילי-הון ידועים. מוסולוני, שהתחיל את דרכו כמחפזן מאלגני, הגיע לשילטון ברית עם הון האיטלקי. הוא הדין לגבי המארכי סיסטים וראים בפאשיזם רק ביטוי קיצוני של השילטון הבורגני, הלוחם על קיומו.

גישה זו נראית לו פשטנית מדי, ואיני מקבל אותה. אך התופעה עצמה מעוררת למחשבה — גם בי ישראל.

ריח מסויים

זכף ע"י כל הקריטריונים האובייקטיביים, יש אמת-מידה שקשה להגדיר אותה. זהו עניין של סיגנון. "סיגנון פאשיסטי". מן הנוף או המעשה הפאשיסטי נודף "ריח" מסויים, שבעד אף רגיש מבחין בו בנקל, גם אם יקשה עליו להפכיר את הדבר. מי שמכיר ריח זה, ורי גיש בו מיד, ולא יטעה לעולם. ממש כמו ריח נבלה.

אתן דוגמה: ערב מעצרה של רמונדה אל-טאויל, העיתונאית הפלסטינית הפעלתנית מרמא-

פדאקאט נאצי המישאדעם להטיל רימוני גאז

פדאקאט נאצי אנטי-שמי (בהולנד) לגזח שערות

ללה, ביקר אצלה המיורחן יוסי אמיתי, מקיבוץ גבולות. הוא ראה אצלה צעיר ערבי חובש כובע-גולף. כאשר נתבקש הצעיר להסיר את כובעו המזור, נתגלה כי במרכז רעמת השיער שלו, מן המצח עד לעורף, נגזו "שביל" ברוחב של המשיה-ששה-סנטימטרים. הנער סיפר כי היה בין העצורים שנתפסו אחרי הפגנה והובלו לבניין המושל הצבאי. בטרם החלה החקירה שלף אחד החיילים זוגי-מספרים וגזו את שיער-ראשו במת כונת זו. הוא גם סיפר שאין זה מיקרה יחיד. זהו מעשה פאשיסטי מובהק.